

identitet, utan för att se singulära gnistor av deras mentalitet.

Jag vill avsluta denna recension med att lyfta min uppskattning för Carlsson Redells ödmjukhet, ärlighet och intressanta insikter i sin skildring av samernas historiska förtryck, en skildring som bland annat visar en mörk sida av hennes egen religiösa bakgrund.

Max Hjelmgren Medina
FM, Malmö

DOI: 10.51619/stk.v10i11.27623

Jim Horsthuis. *A Perichoretic Pastoral Theology: In Cadence with God*. London: Routledge. 2022. 210 s.

”Pastoralteologi är kyrkans framtid.” Inledningen i Jim Horsthuis bok *A Perichoretic Pastoral Theology* står i tvär kontrast till den huvudbry som kan förekomma kring pastoralteologins relevans och aktualitet. Det finns inom det akademiska praktisk-teologiska fältet debatter kring hur pastoralteologin förhåller sig till exempelvis ecklesiologi eller spiritualitetsforskning, eller om ämnet klarar den praktiska teologins empiriska krav. Nu säger visserligen inte Horsthuis att pastoralteologi är den teologiska akademins framtid – utan kyrkans.

Horsthuis ärende är att fördjupa teologisk reflektion och vägleda till mognad för människor som står i kyrkans tjänst. Han lägger inte energi på att problematisera pastoralteologins akademiska relevans, men han är medveten om ämnets bredd och olika betoningar. Tydligt placerar han sin och bokens position inom den del av det pastoralteologiska fältet som vetter mot teologisk tradition och han är transparent med sin evangelikal ingång i ämnet.

Pastoralteologins roll och definition har förändrats och förskjutits över tid och ser olika ut i de akademiska traditionerna. Generellt sett har nordisk och kontinental kontext studerat kyrkliga ämbetspersoners roll, funktion, kallelse och uppdrag, och inom

amerikansk kontext har själavården och den sociala omsorgen tenderat att stå i centrum.

Horsthuis är kanadensisk pastor och utbildningsdirektor verksam vid McMaster Divinity College. Hans definition av pastoralteologi inringar både ämbetsrollen och den sociala omsorgen, men tonvikten ligger på teologisk reflektion. Bokens innehåll riktar sig inte heller bara till kyrkligt anställda, utan syftar till att ge en fördjupad förståelse av uppdrag och utförande för alla som står i någon form av kyrklig tjänst. Horsthuis lyfter fram pastoralteologins särställning i att vara en dialektik mellan kristen lära och praktik. Han menar att pastoralteologin är ett unikt fält där ömsesidigt formande och utbyte mellan mänsklig erfarenhet och teologisk trosföreställning kan ske. Pastoralteologins mål blir då inte att bekräfta eller debattera läror, deras bibliska motiveringar, deras historiska utveckling eller filosofiska överensstämmande, utan dess angelägenhet är att bibehålla en komplex spänning mellan kristna läror och sårbarheten i mänsklig erfarenhet.

Metoden som Horsthuis använder kallas reviderad kritisk korrelation, och hans projekt är att väva samman treenighetsläran *perichoresis* med kristen praktik. Horsthuis uttrycker en viss oro kring pastoralteologins ökade öppenhet för sociologiska metoder, och menar att det kan äventyra disciplinens teologiska grund. Han ser dock många förtjänster med vad han kallar ”en postmodern vändning” inom den pastoralteologiska disciplinen, bland annat att den bidrar med nyans och ökad uppmärksamhet kring ämnets komplexitet och situationsberoende tolkningsarbete. Horsthuis lyfter särskilt fram hermeneutiken, den feministiska teologin och kontextualiserande metoder som berikande för pastoralteologin som ämne. Han behandlar även bland annat befrielseologi och teopoetik som bidragande perspektiv. Dessa perspektiv menar han förstärker lyssnandet på den mänskliga erfarenheten.

Boken tar sin utgångspunkt i Henri Nouwens (1932–1996) hopp om kristna

ledares upplevelse av nära samhörighet med Gud, och i Nouwens tanke om att det görs genom bön, studier och omsorgsfulla analyser. Utifrån detta betonar Horsthuis de andliga, intellektuella och kontextuella verkligheterna i det pastorala och teologiska arbetet. Relation, deltagande och spiritualitet blir de begrepp som Horsthuis använder som tolkningsverktyg när han närmar sig *perichoresis*. Det grekiska ordet för dans och begreppet *perichoresis* delar samma etymologiska grund. Horsthuis sätt att se är *perichoresis* som en dans där maktrelationer upplöses, där det finns en ömsesidig tillit, ett flöde och gemensam taktart kan fungera som bild för både treenighetens inbördes relationer, mellanmännsliga relationer och människans relation till Gud. Horsthuis menar att treenighetsläran under vissa tider har tappat sin praktiska relevans i kyrkan. Genom att tränga djupare in i läran om *perichoresis* öppnar sig perspektiv på treenigheten som kan avspeglas i kyrkans praktiker. Horsthuis talar tillsammans med Jürgen Moltmann (1926–2024) om hur en betoning av *perichoresis* motverkar en hierarkisk syn på treenigheten, och vidare, balanserade mellanmännsliga relationer.

Horsthuis bygger också på Neil Pembroke som artikulerar en relationell *perichoresis*-praktik av både rymd och intimitet. När den tjänande människan, kyrkan och hela den mänskliga gemenskapen är en avbild av en treenig Gud kan de mänskliga relationerna ha den gudomliga gemenskapen som modell och genom Guds inbjudan även delta i den gudomliga relationaliteten. Relation som essens av Guds existens lyfts även fram av John Zizioulas (1931–2023), och Horsthuis menar att en ökad förståelse av deltagande i gudsgemenskapen öppnar upp för bärande och hållbara pastorala praktiker. Den totala utblottelsen i Kristi lidande och utgivande kärlek blir det yttersta exemplet på hur vägen till helande kan gå genom sårbarhet, och människor i kyrklig tjänst kan bidra till läkning genom att möta sårbarhet med närvaro, deltagande, bön och en eskatologisk blick.

Vägen som Horsthuis presenterar är tänkt att ge människor i kyrklig tjänst en förståelse av sitt uppdrag som en del av Guds verk i världen, att ”dansa i takt med Gud”.

Med tanke på Horsthuis pastorala erfarenhet och bokens betoning på kristen praktik innehåller den anmärkningsvärt få exempel från det verkliga livet. Bokens tre mittersta kapitel tar sats ur tre exempel för att teckna tre rörelser av pastoral mognad (från erfarenhet, prestation och kompetens till relation, uppmärksam närvaro och gemenskap), men i övrigt bygger boken framför allt på en rad teologers tolkningar av treenighetsbegreppet. Läsaren inbjuds att göra egna reflektioner över *perichoresis* innebörd för kristen praktik i de egna sammanhangen och situationerna, men boken är något tunn vad gäller konkret tillämpning. Förhoppningsvis kan författarens ärende förverkligas och läsare i kyrklig tjänst fördjupas i förståelsen av sitt uppdrag.

Elin Kindeskog
TK, Linköping

DOI: 10.51619/stk.v10i1.27624

Michael J.P. Robson. *Thomas of Eccleston's De adventu Fratrum Minorum in Angliam, 1224–c. 1257/8: Commentary and Analysis*. Woodbridge: Boydell Press. 2023. 322 s.

Vi befinner oss i ett tidevarv av franciskanska jubileer. Nästa år är det 800 år sedan Franciskus av Assisi (1226–1230) dog, och år 2031 firas 800 år sedan de första brödernas ankomst till Sverige. Förra året firade de olika franciskanska grenarna i England 800-årsjubileet av de första brödernas ankomst till landet. Med anledning av detta valde Michael J.P. Robson, en framstående auktoritet inom det franciskanska kyrkohistoriska fältet och emeritus vid University of Cambridge, att författa en kommentar och analys av en av de tidiga krönikorna om brödernas ankomst till de brittiska öarna. I boken *Thomas of Eccleston's De adventu Fratrum Minorum in Angliam, 1224–c. 1257/8* aktualiserar Robson detta jubileum genom en omfattande